jedna je od udarnih tema Jutarnjeg lista od 5. listopada 2002. godine. U uvodu nam autor prezentira interpretaciju triju vodećih osoba HSS-a, potom se donose stavovi stručnjaka.

Što su rekli stručnjaci:

Branko Vukmir: «Model koji je u prošlosti neuspješan ne može biti uzor.»
Branko Roglić: «Ne postoji dobar državni menadžment jer bi tada propao kapitalizam, a ne socijalizam.»
Anđelko Bilušić: «Nasjeli smo na priču o privatizaciji, no to ne znači da privatnici nisu u prednosti.»

Najprije valja odati priznanje HSS-u da se je usudio zagristi u kiselu jabuku. Kako nisam osobno pročitao njihov Program tako nisam ni u stanju da ga komentriam. Zato ovaj tekst valja shvatiti kao moje mišljenje povodom napisa u Jutarnjem listu.

Nije na odmet da podsjetim da se je upravo društvenom vlasništu pripisivala nesposobnost što znači da sustav, koji je na njemu uspostavljen, ne može funkcionirati. Stvari su ipak malo različite. Naime, Hrvatska do danas nije uspjela dostići predratnu proizvodnju per capita. Ostaje pitanje tko je onda učinkovit.

Na ovu tez dolazi novo osporavanje u smislu: nismo uspjeli jer je ista napravljena na «korupmpiranim temeljima». Korumpiranost nije izostala niti u jednoj tranzicijskoj zemlji. Niti razvijene zemlje nisu imune od takve rabote. Ipak, prije ocjene bilo bi dobro odgovoriti zašto slovencima stalno prebacuju da nije dovoljno privatizirana a najuspješnija je država u tranziciji. Da podsjetim kupovna snaga dohotka per capita u Sloveniji je veća od 16.000 $. Nitko danas ne osporava da Slovenija nema problema; ipak, činjenica je da osiguravateljnu perjanicu prethodne Jugoslavije kupuje Triglav osiguranje. Osiguravateljna industrija sigurno nije jednostavna industrija. Ako ne vjerujete pitajte aktuare koji su uglavnom matematičari.

Hrvatska je imala tzv. Markovićev zakon i ona ga je napustila. To je odista problem o kojem bi valjalo ozbiljno porazgovarati. Drugo je pitanje što interesne grupe ne žele o tome razgovarati. Samo da podsjetim Markovićev je zakon bio dobar u toliko što je jasno naznačio da nema rasipanja naicnalnog bogatstva, odnosno društvenog vlasništva. Novi vlasnici postaju novim investiranjem i mogu u potpunosti preuzeti društveno poduzeće kada investiraju više nego što iznosi društveni kapital. To je bilo pravo rješenje koje se je zbog «viših ciljeva» napustilo.

Željko Rohatinski, guverner NBH, i moja malenkost smo 1994. godine ponudili svoj model privatizacije po kriteriju učinkovitosti: «PRETVORBA odakle dolazimo...kamo idemo?», Rifin, Zagreb, 1994. godina. O tome se nije vodila rasprava i vjerojatno nitko za to ne bi ni znao da nije Mladen Vedriš, tadašnji predsjednik Komore, organizirao okrugli stol koji je iznjedrio poseban broj časopisa «Ekonomija/Economics» u 1995. godini: pod naslovom: «Pretvorba». Model je u nešto skraćenom obliku prezentiran u mom radu: «Ekonomska politika za 1995.

godinu», Rifin, Zagreb, 1995. godina.

Prema tome, onda i sada su se znale rezličite mogućnosti. «Viši ciljevi» to nisu dozvolili. Mencinger je neki dan vrlo argumentirano progovorio o učincima prodaje tvrtki inozemstvu. Naprosto on je dokazao (što nije teško) da prodaja tvrtki strancima znači smanjenje privredne aktivnosti i smanjenje zaposlenosti.

Druga zabluda - koju je Hrvatska usvojila - je tzv. monopolski položaj na tržištu. O monopsonu nije bilo ni riječi (sic!) - tek zbog dosljednosti. Kako je zamislivo da neka izvozno orijentirana zemlja može tako strukturirati tržište da bi neka tvrtka imala tržišni monopol. Čitalac treba uočiti da je vrlo mali broj aktivnosti u kojima je moguće postići točku pokrića ukoliko se proizvodi samo za nacionalno tržište. Istovremeno prirodni monopoli nisu plijenili pažnju. Ovaj pristup o monopolnom položaju nekih proizvođača bila je dobar oslonac u drobljenju privredne strukture (socijalistički mastodonti) kako bi se lakše «privatizirala». Nitko nije progovorio o činjenici da cijeli društveni proizvod Hrvatske nije veći od društvenog proizvoda neke evropske tvrtke srednje veličine.

Destrukcija koja je izvedena politikom tečaja dodatno je razorila privrednu strukturu i ekonomska politika nije bila u funkciji razvoja što znači da su privredni entiteti imali otežavajuće uvjete privređivanja. Ne treba zaboraviti da je Hrvatska imala u vrijeme samoupravnog modela privređivanja pokrivenost uvoza izvozom preko tri četvrtine a da je ona danas svega polovinu. Sada je, već, i manja od polovine.

Velike tvrtke mogu biti nosioci razvoja. Tekuća je vlast pokušala da objedini brodogradnju. Rezultat je poreazan. Vlada u svom naumu nije uspjela. To je hrvatska zbilja.

Na kraju, smatram da je okrupnjavanje privredne strukture temeljni i prvi korak koji će nas izvući iz ove višegodišnje krize. Kako ne postoje privatni kapitali to je nužno da država odigra ulogu «organizatora sindikata» sa obvezom da zatvori financijsku konstrukciju. Veliki investiraju u razvoj, mali su tek korisnici tog razvoja.

Da ne duljim želim precizno reći da nije moguće pokrenuti razvoj bez: nacionalne komercijalne banke, nacionalnog osiguranja, nacionalnih fondova. Jednako tako turizam neće postići očekivane rezultate ako Hrvatska nema snažnog turoperatora koji će se baviti turizmom u svijetu i tako omogućiti veću prezentaciju i umreženje Hrvatske. Proizvodnja zdrave hrane je velika šansa ove zemlje. Ovako razdrobljena neće učiniti ništa. Jedino što nam ostaje je da i dalje uvozimo hranu. Proizvodnja hrane u moru je tek poneko otkriće kada u središnjem dnevniku HRT-a nema bolje teme. Razvoj proizvodnje hrane u moru nije moguć bez velikih ulaganja. Cijelo Zagorje leži na termalnoj vodi od kojih su neke evropske kakvoće. Opet valja organizirati sustav kako bi mogao dati rezultate. Lika nikad neće postati prirodna oaza Evrope bez pomoći države. !996. godine sam pisao da je Kninu moguće pomoći tako da bude okružen sa jedinstvenim sustavom koji bi se sastojao od: Plitvica, Slapova Krke, Kornata i Paklenice. Tax free zona u Kninu sa primjerenim sadržajima mogla bi dinamizirati razvoj i «izvući» taj kraj iz sredine XIX vijeka.

Prema tome, kada dobijem program ja ću ga proučiti i javno se o njemu odrediti. Za sada ja ih

podržavam jer žele mjenjati ovo neodrživo stanje. Imaju pravo da misle drugačije jer samo različitost u mišljenju daju šansu za iskorak.

Bravo dečki!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!